

تجارت

روزنامه صبح ایران
 اقتصادی، سیاسی و اجتماعی

یکشنبه ۲۱ تیر ۱۴۰۲ • ۱۵ محرم ۱۴۴۶ • شماره ۳۰۲۶

Sun • 21 July 2024 • 8page

www.tejaratonline.ir @tejaratdaily @tejaratdaily

برداشت محصول خارک و رب از نخیلات استان بوشهر - تسنیم

قاب روز

آیین نامه اخلاق حرفه‌ای «تجارت» را در سایت روزنامه ببینید.

دکتر ضیاء اصائلو؛ رئیس هیات مدیره و مدیر عامل هلدینگ سیماتک ۳۰۰۰

احداث پتروپالایشگاه علاوه بر ایجاد ارزش افزوده، موجب بی‌اثر کردن تحریم‌های نفتی می‌شود

جلیل کریمی - نفت و گاز استخراج شده در کشور یا صادر میشود و یا به فروش داخلی می‌رسد. تاکنون در قوانین و اسناد بالادستی در موضوع روابط مالی نفت و گاز، تصمیمات زیادی در مورد نحوه مدیریت و تقسیم منابع حاصل از نفت و گاز گرفته شده است. پتروپالایشگاه‌ها از جمله طرح‌های جذاب برای سرمایه‌گذاران بخش خصوصی است. احداث واحدهای پتروپالایشگاهی در دنیا جایگزین ایجاد واحدهای پالایشگاهی شده است چرا که دوره بازگشت سرمایه این واحدها در مقایسه با واحدهای پالایشگاهی می‌باشد. پتروپالایشگاه‌ها از آن دست عبارات ترکیبی است که اهل فن بر سرش حرف‌ها دارند. برای اطلاع بیشتر پیرامون این موضوع پای صحبت‌های دکتر ضیاء اصائلو؛ رئیس هیات مدیره و مدیر عامل هلدینگ سیماتک ۳۰۰۰ نشستیم که حاصل این گفتگو را در ادامه می‌خوانید. با ما همراه شوید.

• ابتدا در خصوص پتروپتروپالایشگاه‌ها برای مخاطبان ما توضیحاتی بیان کنید؟

در ایران کسی چندان اطلاعی از کم و کیف این موضوع ندارد، اما آنچه مسلم است این است که پتروپالایشگاه‌ها ظاهر در نزد عامه همان Petrochemical Refinery ها هستند، یعنی روش‌های برای بدست آوردن حلقه‌های دیگری از زنجیره ارزش در صنعت پتروشیمی که مستقیماً از خوراک پالایشگاهی تأمین می‌شود و در حقیقت نسل جدیدی از هماهنگی واحدهای پالایش و پتروشیمی را می‌توان اینگونه اسم گذاری کرد.

• چرا پتروپالایشگاه؟

ایران با دارا بودن ظرفیت ۴۶ میلیون بشکه نفت و میعانات گازی در روز بزرگترین کشور دارای منابع گاز طبیعی در جهان است. از این مقدار ظرفیت پالایش ۲.۱ میلیون بشکه در کشور وجود دارد و ۲.۱ میلیون بشکه ظرفیت برای صادرات است که از آن در واحدهای پتروپالایشگاهی استفاده خواهد شد. واحدهای پتروپالایشگاهی از ادغام یک واحد پالایشگاهی و یک واحد پتروشیمی به وجود می‌آید که هزینه سرمایه‌گذاری را کمتر می‌کند، انرژی مصرفی را کاهش می‌دهد، سودمحوری را جایگزین سوخت محوری می‌کند و تولیداتش ارزش افزوده و تولید ثروت بیشتری برای کشور دارد. تنوع محصولات تولیدی، اشتغال‌زایی زیاد کشور و کم‌اثر یا بی‌اثر شدن تحریم‌های نفتی از دیگر جذابیت‌های ایجاد واحدهای پتروپالایشگاهی است. پتروپالایشگاهی یعنی پتروشیمی‌ای که با خوراک بالادست نفت خام و میعانات کار می‌کند و محصول تولید می‌کند و نه با محصولات میانی مانند نفتا.

• اهداف راهبردی در توسعه پتروپالایشگاه‌های ایرانی بیان نمایید؟

احداث پتروپالایشگاه‌ها نه تنها ما را از خام‌فروشی نفت به سمت ایجاد ارزش افزوده و اشتغال‌زایی سوق می‌دهد بلکه موجب تولید سوخت باکیفیت و بی‌اثر کردن تحریم‌های نفتی نیز می‌شود. دارا بودن بیشترین منابع هیدروکربوری دنیا، ظرفیت بالای در پیش روی صنعت نفت ایران قرار داده تا به عنوان یک صنعت پیشرفته، لکوموتیو اقتصاد کشور را به حرکت درآورد، اما تحقق این امر جز با اتخاذ راهبرد‌های صحیح، تدوین و اجرای برنامه‌های دقیق و کارشناسی در بنسرت یک ساختار حکمرانی و اجرایی متناسب به دست نمی‌آید. واحدهای پتروپالایشگاهی از ادغام یک واحد پالایشگاهی و یک واحد پتروشیمی به وجود می‌آید که هزینه سرمایه‌گذاری را کمتر می‌کند، انرژی مصرفی را کاهش می‌دهد، سودمحوری را جایگزین سوخت محوری می‌کند و تولیداتش ارزش افزوده و تولید ثروت بیشتری برای کشور دارد.

• توسعه متوازن و پایدار زنجیره ارزش نفت و گاز در جهت جلوگیری از خام‌فروشی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

به صورت کلی به بررسی محورهای جزئی برای جلوگیری از خام‌فروشی از جمله احداث پتروپالایشگاه‌ها تأکید می‌شود و البته در حوزه اجرا نیازمند آسیب‌شناسی دقیق، برنامه‌ریزی مشخص و راهکارهای اجرایی بایست تدوین گردد. در این راستا با بررسی بیشتر چالش‌های موجود در مسیر راهیابی از خام‌فروشی نفت و سایر منابع هیدروکربوری با احداث پتروپالایشگاه‌ها رفع نمود.

• به نظر شما وضعیت پالایشگاه‌های ایران از لحاظ کیفیت محصولات تولیدی چگونه است؟

قبل از ورود به بحث توسعه زنجیره ارزش نفت ابتدا بهتر است درباره وضعیت موجود صحبت کنیم، به عنوان سؤال اول، وضعیت پالایشگاه‌های ایران از لحاظ کیفیت محصولات تولیدی چگونه است؟ آیا این پالایشگاه‌ها توانسته‌اند، پروژه‌های ارتقای کیفی را به خوبی اجرایی کنند؟ ارتقای کمی و کیفی پالایشگاه‌های ایران از دولت نهم و دهم آغاز شده است و در هفتمی پالایشگاه‌ها اقداماتی برای بهبود سبب محصولات تولیدی صورت گرفته است. بدین ترتیب هم‌اکنون محصولات تولیدی پالایشگاه‌های کشور به استاندارد یورو چهار رسیده است، اما هنوز با استانداردهای روز دنیا فاصله داریم. برای اینکه محصولات تولیدی پالایشگاه‌ها بازار بین‌المللی خریدار داشته باشند، باید حداقل به استاندارد یورو پنج برسند. البته پایین بودن کیفیت محصولات پالایشی در ایران چند دلیل مشخص دارد. اولاً قدمت و عمر پالایشگاه‌های کشور بالاست و بعضاً اقدامات اصلاحی و کیفی در همه‌ی بخش‌های یک پالایشگاه انجام نشده است. ثانیاً شرایط خوراک پالایشگاه‌های کشور (نفت و میعانات گازی) نسبت به زمان طراحی این واحدها تغییر ماهیت و کیفیت داده است که این موضوع روی محصولات خروجی پالایشگاه‌ها خودش را نشان می‌دهد.

• درباره اقداماتی که در زمینه ارتقای کیفیت پالایشگاه‌ها انجام شد، کمی ملموس‌تر صحبت کنید؟

از «پالایشگاه‌های تریز» شروع کنیم. در این پالایشگاه یک واحد بنزن اکسترکشن ایجاد شده است. احداث این واحد باعث شده میزان بنزن موجود در بنزن تولیدی این پالایشگاه به حد نرمال برسد، ولی اکنون این بنزن هنوز به استاندارد یورو ۵ نرسیده است و بنزن سوپر نیست. در پالایشگاه تریز واحد گازوئیل هیدروتریترا احداث شده است که احداث این واحد کیفیت گازوئیل تولیدی این پالایشگاه را افزایش می‌دهد. محصولات تولیدی این پالایشگاه یورو ۵ است ولی حتماً استانداردهای یورو ۴ را پاس می‌کند. در پالایشگاه تهران واحدهای گازوئیل هیدروتریترا و کریستین هیدروتریترا احداث شده است، اما درباره بنزن این پالایشگاه پروژه‌های ارتقا کیفی اجرا نشده است و در این پالایشگاه مشکل کیفیت بنزن وجود دارد. کیفیت بنزن تولیدی پالایشگاه تهران از پالایشگاه تریز پایین‌تر است. پالایشگاه آبادان یکی از قدیمی‌ترین پالایشگاه‌های

ایران است که در زمان جنگ تحمیلی هم بارها مورد حمله دشمن قرار گرفت و آسیب دید. در این پالایشگاه یک طرحی برای احداث فاز دوم آن تدوین شد و بدین ترتیب یک پالایشگاه دومی در ذیل آن پالایشگاه قدیمی به ظرفیت ۲۱۰ هزار بشکه احداث شود. این پروژه هم‌اکنون در حال اجرا هست و اگر این پالایشگاه در سرویس بیاید آن پالایشگاه قدیمی دیگر از سرویس خارج می‌شود. این پروژه را به دو فاز ۱ و ۲ تقسیم کردند که فاز ۱۱ اگر چه از اردیبهشت ۹۲ شروع شده است، به عقیده بنده تقسیم پروژه فاز دوم پالایشگاه آبادان به دو فاز ۱ و ۲ یک اشتباه کارشناسی از طرف مجموعه پالایش و بخش فرآورده‌های نفتی بود و باعث آشوب در این پروژه شد. در پالایشگاه بندرعباس یک پروژه‌های به اسم بنزین‌سازی اجرا شد که واحد گازوئیل هیدروتریترا هم ذیل آن ایجاد می‌شود. در پالایشگاه لاوان هم اقداماتی برای ارتقای کمی و کیفی پالایشگاه‌ها صورت گرفت. البته مجموعه‌ی همه‌ی این اقدامات هم نتوانست محصولات تولیدی پالایشگاه‌های کشور را به استاندارد یورو ۵ برساند. یعنی یک پالایشگاهی استاندارد یورو ۵ را پاس می‌کند ولی در پالایشگاهی دیگر این استاندارد وجود ندارد.

• ممکن است با عبور از نگاه سنتی به صنعت پالایشی کشور با توسعه پتروپالایشگاه‌ها، همانگونه که فرمودید به دلیل قدیمی بودن پالایشگاه‌ها اصلاً در برخی مواقع امکان تعریف پروژه ارتقای کیفی نیز وجود ندارد. پس باید چه کرد؟

بله واقعا در بعضی جاها اجرای پروژه آپگریدینگ صرفه اقتصادی ندارد. به همین دلیل باید پرونده پتروپالایشگاه‌ها را در کشور باز کرد که دیگر در صنعت پالایشی یک قدم رو به جلو برداشت و از نگاه سنتی موجود عبور کرد. چون طبق پیش‌بینی‌های موسسات معتبر، بازار سوخت‌های فسیلی که الان در پالایشگاه‌های موجود تولید می‌شوند، رو به پایان است و هم مارکت آن عوض می‌شود و هم اسپک آن در حال تغییر است. در نتیجه ما هم باید به سمتی حرکت کنیم که در آینده بازار جهانی نقش آفرین شویم. در نتیجه تنها مسیر برای توسعه زنجیره ارزش با نگاه به بازار آینده، احداث پتروپالایشگاه‌ها است. پتروپالایشگاه‌ها ادغامی از واحدهای پالایشی و پتروشیمیایی هستند. در این واحدها علاوه بر محصولات باکیفیت سوختی، محصولات پتروشیمیایی نیز تولید می‌شود. اتفاقاً دهه‌های آینده بازار محصولات پتروشیمیایی با شیب تندی رو به افزایش است. پس با احداث پتروپالایشگاه‌ها می‌توان یک تیر و دو نشان زد. هم کیفیت سوخت تولیدی را افزایش داد و هم رفته رفته برای فروش محصولات از بازار سوخت به بازار پتروشیمیایی حرکت کرد.

• با توجه به لزوم حرکت به سمت احداث پتروپالایشگاه، تأمین مالی مورد نیاز چگونه صورت می‌گیرد؟ آیا راهکاری برای تأمین مالی مطرح شده است؟

بله در قانون حمایت از توسعه صنایع پایین‌دستی نفت و میعانات گازی راهکار جذب سرمایه برای احداث پتروپالایشگاه‌ها اندیشیده شده است. طبق این قانون، دولت می‌تواند با اعطای نفیس خوراک به پتروپالایشگاه‌ها در یکالی دو سال پس از بهره‌برداری، یک مشوق اقتصادی جذاب برای هدایت نقدینگی بخش خصوصی و مردم به این حوزه باشد. و در حال حاضر بخش خصوصی داخلی برای احداث واحد پتروپالایشگاهی در کشور داوطلب شده‌اند و مجوز گرفتند.

• بخش خصوصی این سرمایه را چگونه تأمین می‌کند؟

بخش خصوصی که داوطلب می‌شود باید خودش سرمایه‌ها دارد. شما به حجم نقدینگی موجود در کشور توجه کنید. طبیعی است این نقدینگی به هر ازاری که سود بیشتری داشته باشد حرکت می‌کند. وقتی شما در حوزه ساخت پتروپالایشگاه مشوق بگذارید، خب طبیعی است که سرمایه‌ها بدین سمت حرکت می‌کند. حالا این بخش خصوصی هم ممکن است همه‌ی سرمایه را از خودش نتواند تأمین کند، ولی این توانایی را داشته باشد که از طریق فاینانس و جذب سرمایه مردمی از بورس این تأمین مالی را انجام دهد. ضمناً توجه داشته باشید، در قانون، از لحاظ که شرکت‌ها به برگزیده توانایی تأمین مالی مورد بررسی قرار گرفته‌اند و برای وزارت نفت اثبات شده است که این شرکت‌ها توانایی مالی لازم را دارند. بانک‌ها نیز این توانایی آنها را تایید کرده‌اند. اما بازار این موضوع دلیل نمی‌شود که دولت بعد از انتخاب سرمایه‌گذاران کار احداث پتروپالایشگاه‌ها را به حال خود آنها رها کند. بلکه دولت و وزارت نفت باید چتر حمایتی خود را روی سر آنها باز کند و به روش‌های مختلف از آنها حمایت کند.

